

21.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**21 Haziran 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

21 Haziran 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Yüksek İhtisas Üniversitesi Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 29/3/2023 Tarihli ve 2019/28535 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 29/3/2023 Tarihli ve 2020/18132 Başvuru Numaralı Kararı

Türkiye İklim Akıllı ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi tanıtıldı

Türkiye'de üretim planlaması, tarım arazilerinin ve çevrenin korunması amacıyla Dünya Bankası ile ortaklaşa Türkiye İklim Akıllı ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi (TUCSAP) başlatıldı.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Orman Genel Müdürlüğünde düzenlenen TUCSAP açılış etkinliğinde yaptığı konuşmada, Türkiye'de yeni dönemde tarım ve ormanın olması gereken yere gelebilmesi için her türlü çabayı göstereceklerini söyledi.

Son 21 yıldır yapılan çalışmalarla tarım ve orman alanında güçlü bir altyapı kazandırıldığını vurgulayan Yumaklı, bu süreçte çeşitli tarımsal destekler sağlandığını, AR-GE yatırımları yapıldığını, yeşil ve mavi vatanda devrim niteliğinde adımlar atıldığını bildirdi.

Yumaklı, son dönemde iklimle alakalı çok büyük değişiklikler olduğuna dikkati çekerek, bazı bölgelerde ortalama yağışlarda rekor artışlar gözlemlendiğini dile getirdi.

Dünyada son dönemde yaşanan salgın ve savaş ile gıda güvenliğinin ülkeler için ön plana çıktığını anımsatan Yumaklı, Türkiye'de verimliliğin ve kalitenin daha da artması için çalışmalar yapacaklarını anlattı.

Yumaklı, Tahıl Koridoru'nun kurulmasında Türkiye'nin çabalarının dünyaya katkı sağladığını belirterek, "Bugün itibarıyla 985 gemiyle yaklaşık 32 milyon ton gıda maddesi dünya piyasasına arz edilmiş oldu. Bu sayede gıda piyasasındaki

dalgalanma durdu ama kırılğan bir sektör olduğumuz için sürekli olarak çalışmalarımızı buna yönlendirmek durumundayız." diye konuştu.

Gelecek 5 yıllık dönemde etkin politikalar üreterek başarılı bir tarım ve orman sektörü oluşturmak için çalışacaklarını vurgulayan Yumaklı, şu değerlendirmede bulundu:

"Amacımız girdi maliyetlerini düşürmek, verimliliği artırmak, tarımda dijitalleşmek, yönetimi sadeleştirmek, üretim ve üretici odaklı planlamaları temel almak, böylece düşünmemiz gereken tüketici tarafında da makul fiyatlarla tüketicilerimize gıda sağlamaktır."

55 binden fazla yararlanıcıya 33 milyon dolarlık katkı

Yumaklı, TUCSAP'ın gelecek dönemdeki projelerle de bağlantılı olduğuna dikkati çekerek, "Sürdürülebilir tarımsal üretim adına toprak ve su kaynaklarımızın optimum kullanılmasını sağlamak hayati önem taşımaktadır. Onun için bilgi teknolojilerini kullanarak, yerli çözümler üreterek bu amacımızla ulaşmayı planlıyoruz." ifadelerini kullandı.

Projeye ilgi duyulmasını önemsediklerini belirten Yumaklı, şunları kaydetti:

"80 binden fazla sektör temsilcisinin bu projeden fayda sağlayacağını söyleyebiliriz. TUCSAP, tarımda teknolojinin kullanılmasının bütün ülkede yaygınlaşmasını sağlayacak çok önemli bir adım. 14 milyon hektarlık alanda üretim planlamasının yapılması, hayvan hastalıkları ve sağlıkları konusunda 19 çok ileri gelişmiş laboratuvarın açılması, jeotermal ısıyla üretim yapabilecek olan tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin bu proje kapsamında daha da yaygınlaştırılması, Bakanlığımızın AR-GE çalışmalarının geliştirilmesi proje kapsamında sağlanacak. Yaklaşık 43 bin genç arkadaşımız, meslektaşımız akıllı tarım teknolojileri eğitimi alacaklar. 55 binden fazla proje yararlanıcısına iklim akıllı tarım teknolojileri kapsamında yaklaşık 33 milyon dolar civarında bir katkı sağlanmış olacak."

"Türkiye, tarım ve gıda sektöründe çok kayda değer başarılar elde etti"

Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez yaptığı konuşmada, Türkiye'nin tarım ve gıda sektöründe çok kayda değer başarılar elde ettiğini söyledi.

Dünya gıda sektöründe bir sıkıntı bulunduğuna dikkati çeken Lopez, "Kısa ve uzun vadede en büyük tehdit iklim değişikliği olacaktır. İklim değişikliğine tarım sektöründeki uzmanlar olarak farklı yaklaşıyoruz. İklim değişikliği tarım sektörünü etkiliyor, seller, sıcaklık dalgaları yaşanıyor." dedi.

İklim değişikliğinin etkilerini azaltma ve adaptasyon önlemlerinin ortaklaşa alınması gerektiğine değinen Lopez, oluşturulacak programın hem ülkeler hem gezegen için doğru ve iyi olması gerektiğini anlattı.

Türkiye'de yapılan çalışmaların bunların bir örneği olduğunu vurgulayan Lopez, şöyle konuştu:

"Bizler sulama sistemleriyle ilgili projeleri destekliyoruz. Çok yakın zamanda yenilikçi proje oluşturuldu su devrimi konusunda. İşlenmiş, arıtılmış suyu tarımsal sulamada kullandık. OGM ise ormanların sürdürülebilirliğini iyileştirmek ve marjinal orman topluluklarını iyileştirmek için bazı girişimleri hayata soktu. Türkiye de uygulayıcı ortaklardan biridir. Yeni bir orman yangınına önlemek amacıyla ve insanları, yerel ekonomileri iklim değişikliği etkilerine karşı korumak için çaba içine girdik. Su ve orman sektöründeki Bakanlıklar özellikle rekabetçiliği artırmaya odaklanmıştır. Çözümlerin iklim yönünden akılcı olması gerekiyor."

Projenin boyutları

Lopez, projenin uzun vadede sektör kazanımlarını desteklemesini öngördüklerini belirterek, halkın iyiliğini düşünmek için inovatif çözümler getirdiğinin de altını çizdi. Teknolojilerin kullanılması vasıtasıyla iklim bakımından akıllı projelerin üretilmesinin planlandığını söyleyen Lopez, "Hükümetin ve bakanlığın ekipleriyle, bütün meslektaşların desteğiyle burada kesinlikle geliştirme ortakları olarak büyük bir başarıya imza atacağız. Sistemik dönüşümler olacaktır. Bu sayede sürdürülebilirlik, rekabet edebilirlik ve iklim değişikliğinin azaltılması için önemli adımlar atılacaktır." ifadelerini kullandı.

Depremelerin milyonlarca insanı ve tarım sektörünü de olumsuz etkilediğine dikkati çeken Lopez, şöyle devam etti:

"Depremin hemen ardından Antakya'yı ziyaret ettim. Dünya Bankası'ndaki meslektaşlarıma 'son 15 yıldır bu kadar büyük bir deprem görmedim' dedim. Dünya Bankası o bölgenin yeniden yapılanmasını desteklemek için 1,5 milyar dolar ayırdı. Olumsuz etkilenenleri desteklemek için bazı projeleri ortaya koydu. Olumsuz etkilenen bölgeler Türkiye'nin en önemli gıda ambarlarından biriydi. Depremden etkilenen insanlara sadece yeni konut verilmesi değil ekonomik olarak gelişmelerinin desteklenmesi, tarımsal olarak yeniden gelişmelerinin sağlanması gerekiyor."

"Projeli çalışmalar sektöre önemli katkı sağlayacak"

TBMM Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Başkanı Vahit Kirişçi de bu tür projelerin Türkiye'nin ve sektörün tanıtımı adına önemli olduğunu ifade etti. Dünya Bankası ile bu projenin yürütülecek olmasını çok değerli bulduğunu dile getiren Kirişçi, bu tarz projeye dayalı çalışmaların, ülkelerin kendi düzeylerini kontrol etmesini gerektirdiğini ve dolayısıyla projeli çalışmaların sektöre çok önemli katkı sağlayacağına inandığını kaydetti.

Kirişçi, proje başlığının bugün Türkiye benzeri ülkelerin yaşadıklarını gayet güzel tarif ettiğini vurgulayarak, sözlerini şöyle tamamladı:

"Dün kendi seçim bölgemdeki bir ilçemize bir günde düşen yağış miktarı 231 kilogramdı. Bu yıllık yağış miktarını artırıyor gibi görülse de bunun oluşturduğu çok büyük riskler var. İklim ve rekabetçilik, tarım sektörünün üstesinden gelmesi ve aşması gereken iki önemli kavram. 23 Mart'ta Bakanlık olarak çıkarmış olduğumuz planlı tarım, sözleşmeli üretim, tarım ve orman adına atılması gereken önemli adımların yol haritası belirlenmiş oldu. Biz her vesileyle bu mevzuatın ülkemize kazandırılmasında emeği geçen Gazi Meclisimizin üyelerine şükranlarımızı sunuyoruz. Bu yol haritası ve bu proje dünyanın üstesinden gelmek zorunda olduğu iklim değişikliği konusuna katkı sağlayacaktır diye inanıyorum."

Projenin detayları

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, Tarım Reformu, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar, Gıda ve Kontrol ile Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlükleri tarafından yönetilen ve 341 milyon 270 bin dolar bütçeye sahip proje, tarımsal veri altyapısının güçlendirilmesi, hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin artırılması, kaynak verimliliği ve iklim direncine yönelik yatırımlar ve proje yönetimi, izleme ve değerlendirme bileşenlerinden oluşuyor.

Projenin hayata geçmesiyle birlikte şunların gerçekleşmesi bekleniyor:

- Tarım ve Orman Bakanlığı dijital modeli kurularak, tarım sektörü verileri tek çatı altında toplanacak, böylece Bakanlığın tarımsal politikaları daha etkin planlanacak.

- Toprak veri tabanı geliştirilecek, ulusal toprak arşivi binası inşa edilerek toprak hazinesinin sağlığı izlenecek ve tarım arazilerinin korunmasına katkı sağlanacak.
- İklim Akıllı Teknolojilerin (İAT) kullanılması teşvik edilerek kaynak verimliliği iyileştirilecek ve karbon emisyonu azaltılarak tarımsal sürdürülebilirliğe katkı sağlanacak.
- İklim akıllı tarım teknolojilerini içeren makine parkları kurulacak.
- Temiz enerji kaynaklarından daha fazla faydalanılmasını sağlamak amacıyla jeotermal ısı ile üretim yapacak Tarıma Dayalı İhtisas OSB desteklenerek dünyadaki en büyük yeşil OSB'lerinden birisi inşa edilecek.
- İklim akıllı tarımda kullanılan dijital araçların test, deneme, kontrol ve sertifikasyonu konusunda kurumsal kapasite güçlendirilecek.
- Gediz, Küçük Menderes, Susurluk ve Marmara nehir havzalarında İyi Tarım Uygulamaları (GAP) koduyla başta hayvancılık olmak üzere tarımsal faaliyetlerin su ve toprak kaynakları ile çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltılacak; buna yönelik entegre pilot uygulamalar yapılacaktır.
- Pandemi sonrasında dünya gündemine oturan hayvan sağlığı konusunda ülkeyi daha ileri bir noktaya taşımak amacıyla aşı, ilaç ve serum gibi veteriner tıbbi ürünlerin sertifikasyonu ile akreditasyonu için uluslararası standartlarda entegre kontrol merkezi VETKOM kurulacaktır.
- Veteriner kontrol enstitüleri bünyesindeki laboratuvarların biyogüvenlik seviyeleri yükseltilecek, yeni salgınların ortaya çıkmasının önlenmesi ve etkin mücadele için uluslararası izleme kuruluşları ile işbirliği içerisinde ulusal düzenleyici sistemlerin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Tarımsal girdi enflasyonu yüzde 40 arttı

Tarımsal girdi fiyat endeksi nisanda aylık bazda yüzde 0,63, yıllık bazda yüzde 40,2 artış gösterdi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), nisan ayına ilişkin tarımsal girdi fiyat endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, endeks nisanda bir önceki aya kıyasla yüzde 0,63, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 9,74, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 40,2 ve 12 aylık ortalamalara kıyasla yüzde 97,43 yükseldi.

Geçen yılın aynı ayına göre göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 36,43, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 71,35 artış görüldü.

Yıllık artışın en düşük olduğu alt grup yüzde 3,32 ile enerji ve yağlar oldu. Yıllık artışın Tarımsal girdi fiyat endeksi olduğu alt grup ise yüzde 88,8 ile diğer mal ve hizmetler kategorisi oldu.

Asgari ücret dolar cinsinden rekor seviyede

Yılın ikinci 6 ayında uygulanacak net asgari ücret, yüzde 34 artışla 11 bin 402 lira olarak belirlendi. Asgari ücretin işverene maliyeti, 15 bin 762 liraya yükseldi.

Mehmet KAYA - Hüseyin GÖKÇE

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 2023 yılı ikinci yarısında geçerli olacak asgari ücreti, dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'in "500 dolar civarında olacak" öngörüsüyle uyumlu olarak belirledi. Asgari ücret ara dönemde döviz cinsinden yüzde 6.1 artırılarak 482 dolara çıkarıldı.

1 Temmuz'dan itibaren geçerli olacak asgari ücret, işçi ve işverenin tam mutabakatıyla brüt 13 bin 414, net 11 bin 402 liraya çıkarıldı. Bu oran geçen yılın ilk dönemine göre yüzde 107, mevcut seviyeye göre ise yüzde 34 artış anlamına geliyor. Yeni asgari ücret, 23.68 liralık dolar kuruna göre ise 481.5 dolara karşılık geliyor.

İşverenin yüzde 6 destek talebi karşılık bulmadı

Asgari ücretin işverene maliyeti de 11 bin 759 liradan 13 bin 414 liraya yükseltildi. Ancak işveren kesiminin asgari ücret destek talebi ise tam karşılık bulmadı. Hâlen çalışan başına 400 lira olarak verilen asgari ücret desteği, yüzde 25'lik artışla 500 liraya çıkarıldı.

Net asgari ücretin yüzde 4.38'ine, brüt asgari ücretin ise yüzde 3.77'sine karşılık gelen bu destek 6 ay boyunca geçerli olacak. İşverenler, asgari ücret desteğinin, her asgari ücrette ayrı olarak belirlenmesi yerine, yüzde 6 olarak sabit bir oranla verilmesini talep ediyordu. Net asgari ücretin yüzde 6'sı 684 liraya karşılık geliyor.

Bakan Işıkhan: “Tam mutabakatla belirlendi”

Komisyonun yaklaşık yarım saat süren üçüncü toplantısının ardından açıklamayı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan yaptı. Bakan Işıkhan, 400 liralık işveren desteğinin önümüzdeki 6 ay için 500 liraya çıkarılacağını söyledi.

Bakan Işıkhan, çalışanı enflasyona ezdirmedikleri gibi asgari ücretin enflasyonun üzerinde bir refah payı eklenerek belirlendiğinin altını çizerken, artışın 2002'ye göre 61 kat olduğunu kaydetti.

Açıklamasında TİSK Başkanı Özür Burak Akkol ve TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay'a katkıları ve olumlu yaklaşımlarından dolayı teşekkür eden Vedat Işıkhan, görevi devraldıktan sonra ilk olarak asgari ücret üzerinde çalışmaya başladığını bildirdi. Işıkhan, geline sonucun, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın vatandaşları enflasyona ezdirmeme konusundaki kararlılığını yansıttığını aktardı.

“Emeğin ve üretimin yüzyılı”

Türkiye Yüzyılını emeğin ve üretimin yüzyılı yapmaya kararlı olduklarının altını çizen Bakan Işıkhan, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sosyal barışı ve çalışma barışını korumak için adımlar atmaya devam edeceklerini söyledi.

TÜRK-İŞ Başkanı Atalay: “Fiyatlar artınca alınan zam anlamlı olmuyor”

TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay da yaptığı konuşmada, çalışanların emeğini A'dan Z'ye herkesin bildiğini vurguladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşüğünü hatırlatarak, katkısından dolayı Erdoğan'a teşekkür eden Atalay, artışa dair yorum yapmadı ancak enflasyonun düşüşüyle alım gücünün ve alınan zammın korunabileceğine işaret etti. Atalay, “Geçen sene ara zamanda yüzde 30'du, şimdi yüzde 34. İnşallah enflasyon kontrol altına alınır, zamlar olmaz. Enflasyon belli bir noktaya gelir de alım gücümüzü korumaya devam ederiz. Asgari ücreti artır, enflasyon belli bir noktaya gelmezse bir önemi kalmıyor. Çalışanlar olarak pazardaki, marketteki fiyatların bir an önce kontrol altına alınması, temennimiz bu.”

TİSK Başkanı Akkol: “Çalışma hayatının başka sorunlarına odaklanabiliriz”

TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol da açıklamasında, üçlü mutabakatla sonuca ulaşılmış ve sürecin kamu desteğini de içerecek şekilde hızla tamamlanmasından memnuniyet duyduğunu belirtti. Beklentileri dikkate alan dengeli

bir rakam için çalışıldığını ve imkanları zorlayarak, işçileri, işletmeleri, istihdamı gözetken bir sonuca ulaşmak için gayret ettiklerini vurguladı.

Asgari ücretin belirlenme sürecinin çok fazla dikkat çektiğini vurgulayan Özgür Burak Akkol, işçi, işveren ve devleti ayırmadığını, bir bütün olarak gördüğünü belirterek, “Umuyorum bundan sonraki dönemlerde de işbirliği ruhunu sürdürmeye devam edeceğiz. Bu ruha ihtiyacımız var. Tüm çalışanların ücretlerin asgari ücrete kadar olan kısmından vergi alınmama uygulaması devam ediyor. Bu çok önemli bir uygulamadır. Bizim üretim, istihdam ve ihracatı performansımızı ve rekabetçiliğimizi korumak için sağlanan 500 TL asgari ücret desteği için Cumhurbaşkanı ve Bakanımıza teşekkür ediyorum. Bu teşvik için TİSK’in yoğun mesai harcadığını belirtmek istiyorum. Şimdi artık odağımızı sosyal refahın geliştirilmesine, ülke rekabetçiliğimizin üst seviyelere taşınmasına ve çalışma hayatının diğer sorunlarına ayıracağız. İşverenler olarak zorlu dönemlerden geçiyoruz. TİSK olarak yeni yüzyılda üzerimize düşeni yapmaya hazırız” diye konuştu.

İşverene maliyet 15 bin 762 lira

Öte yandan neti 11 bin 402 lira, brütü 13 bin 414 lira olan asgari ücretin işverene maliyet ise 15 bin 761 lira olacak. İşverene Asgari ücretin işverene maliyeti hesaplanırken, brüt asgari ücret üzerinden yüzde 15.5 oranında SGK primi işveren payı alınıyor. Bu tutar 2 bin 79 lira düzeyinde. Ayrıca yüzde 2 oranında da (268 TL) işveren işsizlik sigortası primi kesintisi yapılıyor. Buna göre işçinin eline 11 bin 402 lira olarak geçen asgari ücret, işverene 15 bin 761 liraya mal olacak.

Asgari ücret:	13.414
SGK Primi (% 14)	1.878
İşsizlik Sig.Primi (%1)	134.15
Kesintiler toplamı	2.012
Net asgari ücret	11.402,32

İŞVERENE MALİYET

Brüt asgari ücret :	13414
SGK primi işveren payı (yüzde 15.5) :	2079
İşsizlik sigortası primi (yüzde 2) :	268

Bilgin'in 500 dolar öngörüsüyle uyumlu belirlendi

Dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'in seçim öncesi "500 dolar civarında olması gerekir" şeklindeki öngörüsü, Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplantısında karşılık buldu. Yeni asgari ücret 23,62 liralık dolar kuruna göre 482 dolar seviyesinde belirlendi. Bu rakam, 2022 yılı sonundaki 328 dolara göre yüzde 46.9, Ocak 2023'teki 454 dolara göre ise döviz cinsinden yüzde 6.1 artış anlamına geliyor.

Gaye Erkan, yatırım bankacılarıyla görüştü

Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan, uluslararası yatırım bankalarının araştırma bölümlerinin yöneticileriyle geçtiğimiz hafta iletişime geçti. Edinilen bilgiye göre Başkan Erkan yöneticilere genel olarak görüşlerini sorarken Bakan Şimşek ile görüşmek üzere de yatırımcı grubu Türkiye'ye gelecek.

Şebnem TURHAN

Tarihi Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısı öncesinde Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan uluslararası yatırım bankalarının araştırma bölümlerinin yöneticileri ile geride kalan haftada görüştü. Konuya yakın kaynaklardan edinilen bilgiye göre talep TCMB'den geldi ve görüşmelerde Erkan yabancılara genel olarak ne düşündüklerini sordu.

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu yarın en kritik kararını açıklayacak. PPK üyeleri daha önce faiz indirimlerine imza atan üyelere oluşsa da yeni Başkan Hafize Gaye Erkan ile Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in görev başında olmaları tüm piyasanın politika faizinde artış beklemesine yol açtı. Beklentiler şu anda yüzde 8,5 seviyesinde olan politika faizinin yüzde 15-40 arasına çıkarılması yönünde geniş bir aralıkta oluşmuş durumda. Özellikle uluslararası yatırım bankalarının yeni başkanıyla Merkez Bankası PPK'sının ilk toplantısında beklentileri oldukça yüksek.

Bakan Şimşek ve Başkan Erkan uluslararası piyasalarda da oldukça prestij sahibi ve tanınan isimler. İki ismin de kariyeri boyunca bir çok uluslararası kurumda çalışmış

olması yabancıyla temasta da Türkiye'nin bundan sonra daha atak olacağına işaret ediyor.

Genel görüşleri soruldu

Konuya yakın kaynaklardan alınan bilgiye göre Başkan Erkan, uluslararası yatırım bankalarının araştırma birimlerinin yöneticileriyle telefon görüşmeleri gerçekleştirdi. Erkan'ın uluslararası yatırım bankası yöneticileriyle Türkiye piyasalarına ilişkin görüş alışverişinde bulunduğu, yaklaşımları ile değerlendirmelerini aldığı öğrenildi.

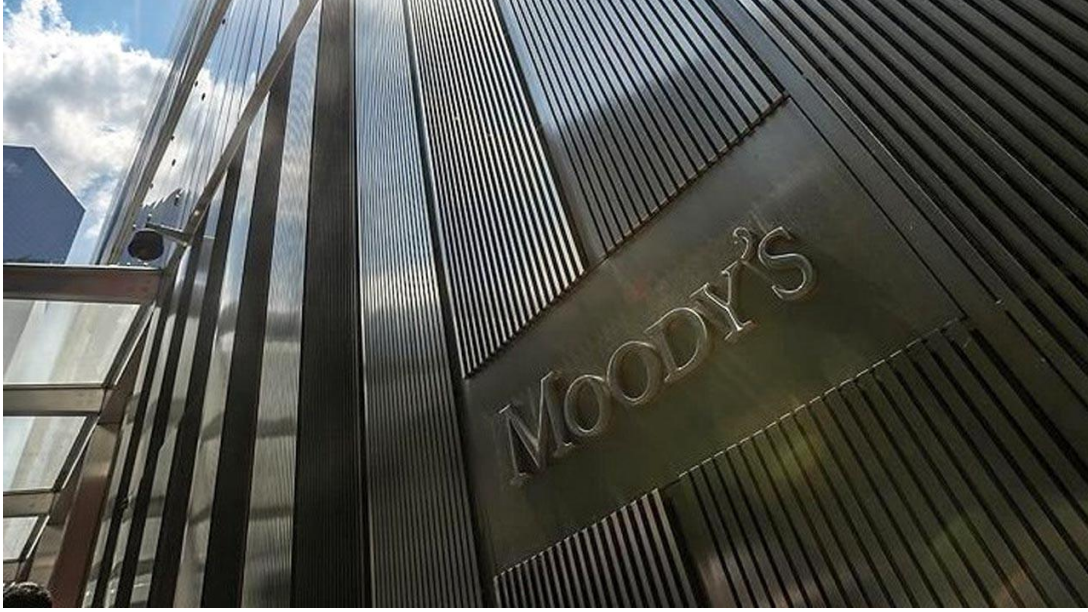
Uluslararası yabancı kurumlara yakın kaynaklardan edinilen bilgiye göre yabancı kurum temsilcileri faiz kararının önemli olduğunu belirtirken güçlü bir faiz artışının güçlü bir sinyal anlamına geleceğine işaret etti. Yabancı kurum yöneticilerinin sermaye kontrolü yaratan hareketlerin ortadan kaldırılması, swapların rahatlatılması, bir süre sıcak para girişine izin verilmesi ile kur korumalı mevduattan net bir çıkış planı açıklanması konularına dikkat çektiği görüşmelerde özellikle ödemeler dengesi krizi endişelerinin de gündeme geldiği öğrenildi.

Öte yandan Erkan'ın temaslarının yanı sıra uluslararası yatırım bankaları yabancı kurum temsilcilerini Bakan Şimşek ile görüştürmek üzere harekete geçti. Yine uluslararası yatırım bankalarına yakın kaynaklardan edinilen bilgiye göre Deutsche Bank Bakan Şimşek ile yatırımcı grubu toplantısı ayarladı. Bu toplantının en kısa sürede gerçekleştirilmesi beklenirken kaynakların verdiği bilgiye göre diğer kurumlar da bu tarz organizasyonları yapmaya başladılar.

Merkez Bankası'nın PPK toplantısı yurtiçinde olduğu kadar yurtdışında da takip ediliyor. Yabancı kurumların politika faizi tahminleri ise ard arda geliyor. Morgan Stanley politika faizinin yüzde 20'ye çıkarmasını beklerken, Bank of America, yüzde 25 seviyesine yükseltmesini bekliyor. Deutcshe Bank yüzde 25, Goldman Sachs ise yüzde 40 öngörüsünü paylaştı.

Moody's, Merkez Bankası için faiz tahminini açıkladı

Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Merkez Bankası'nın politika faizini mevduat faizlerine yaklaştırarak yüzde 25-30 seviyesine çekmesini beklendiği belirtti.

Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, 20 Haziran tarihli raporda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) politika faizini mevduat faizine yakın bir seviyeye çekmesini beklediklerini belirtti.

Kurum, Türkiye'de ekonomi politikalarında beklenen değişikliğin gerçekleşmesi halinde, bunun kredi notu açısından olumlu olacağını belirtti ve politika faizinin mevduat faizlerine yaklaştırılmasını beklediğini açıkladı.

Kurum yayımladığı raporda, "İzlenmesi halinde, ortodoks, kurallara dayalı ve öngörülebilir politikaya geçiş, tartışmasız bir şekilde kredi notu açısından olumlu olur" değerlendirmesinde bulunuldu.

Raporda politika faizini hızla vadeye bağlı olarak yüzde 25-30 seviyesinde olan TL mevduat faizlerine yaklaştırmasını beklediklerine yer verirken para politikasını etkin şekilde sıkılaştırmak ve aynı zamanda TCMB'nin enflasyonla mücadelede kararlı olduğunu vurgulaması için ilave faiz artışlarına ihtiyaç duyulacağı değerlendirilmesinde bulundu.

Kurum son bir yıl içinde uygulamaya konulan makroihtiyati tedbirlere de değinerek başta bankacılık sektörünün kârlılığı üzerinde en büyük etkisi olanlar olmak üzere önlemlerin büyük bölümünün kademeleri olarak kaldırılmasının beklendiğini söyledi.

Türkiye, AB ülkelerine yapılan iltica başvurularında beşinci sırada

2023 yılının başından bu yana 26 binden fazla Türk vatandaşı, Avrupa ülkelerine iltica başvurusunda bulundu. Böylelikle Türkiye, AB'ye yapılan iltica başvurularında Suriye, Afganistan, Venezüella ve Kolombiya'dan sonra beşinci sırada yer aldı.

Türk vatandaşları son aylarda gittikçe büyüyen vize kriziyle boğuşuyor. Aylarca verilmeyen randevular, vize retlerinde artış, itiraz sürecinin askıya alınması gibi sorunlar nedeniyle tartışmalar sürüyor.

AB kaynaklarından edinilen bilgiye göre; 2023 yılının başından bu yana 26 binden fazla Türk vatandaşı, Avrupa ülkelerine iltica başvurusu yaptı. Buna göre; Türkiye'den AB'ye yapılan iltica başvurularında Suriye, Afganistan, Venezüella ve Kolombiya'dan sonra beşinci sırada yer aldığı belirtildi.

Bir AB yetkilisinden edinilen bilgiye göre; 2022 yılında AB ve Schengen ülkelerinin konsoloslukları, dünya genelinde 7,5 milyondan fazla kısa dönemli vize başvurusu aldı. Türkiye'den 778 bin 409 kısa dönemli vize başvurusunun yapıldığı belirtildi, bu sayının 2021 yılında 271 bin 997 olduğu anımsatıldı.

İstatistiklere göre, Türkiye; vize başvurularında birinci sırada yer alıyor. Türkiye'yi Rusya ve Hindistan takip ediyor.

Türkiye’den Türk vatandaşlarının yaptığı vize başvurularında ret oranının yüzde 15,37 olduğu kaydedilirken dünya ortalamasının yüzde 17,9 olduğu belirtildi. 2021 yılında yüzde 16,9 olan ret oranında, 2022’ye kıyasla yüzde 10 azalma söz konusu.

Çoklu giriş vizesi alan ülkeler arasında Türkiye’nin yüzde 78,1 ile birinci sırada yer aldığı, dünya genelinde bu oranın yaklaşık yüzde 58 olduğu bilgisi edinildi. Sürecin uzun sürdüğü belirtilirken bunun nedeninin, “başvuruların yalnızca 1 yıl içinde 3 katına çıkması, hatalı başvurular ve benzeri sebepler” olduğu kaydedildi.

2023 yılının başından bu yana 26 binden fazla Türk vatandaşının Avrupa’ya iltica başvurusunda bulunduğu; Türkiye’nin 2023 yılında AB’ye yapılan iltica başvurularında Suriye, Afganistan, Venezüella ve Kolombiya’nın ardından beşinci sırada yer aldığı öğrenildi.

Kuraklık beklenirken aşırı yağışlar tarımı vurdu

Ali Ekber YILDIRIM

21 Haziran 2023 Çarşamba

Türkiye, 2022 yılının sonbaharından 2023'ün Şubat ayına kadar kurak geçti. Buğday başta olmak üzere birçok ürün kuraklık riski ile karşı karşıya kaldı. Kış ortasında buğday tarlaları sulandı. Bazı illerde su kısıtlamasına gidildi.

Kuraklık nedeniyle buğday, arpa başta olmak üzere birçok üründe üretimin azalacağı tahmin ediliyordu. Toprak Mahsulleri Ofisi, kuraklık olacak diye stoklarını güçlendirmek için ithalat yaptı. Özel sektör firmaları dünya fiyatlarındaki düşüşü ve hububat ürünlerindeki gümrük vergisinin sıfır olmasını fırsat bilerek ithalat yaptı.

Barajlarda düşen su seviyesi yerel yönetimleri, bakanlıkları, yetkilileri adeta alarma geçirdi. Yağmur duasına çıkanlar oldu. Genel beklenti 2021'de olduğu gibi 2023 yılının da kurak bir yıl geçeceği yönündeydi. O dönemde Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün her ay yayınladığı kuraklık haritalarını yayınlarken ilkbahar yağışlarının belirleyici olacağına dikkat çekmiştik. Kuraklığın büyük risk olduğunu yazarken, Mart, Nisan yağışlarının önemli olacağını dile getirdik.

İlkbahar ve yaz yağışları kuraklık riskini bitirdi

Mart ve Nisan yağışları ile durum tersine döndü. Kuraklık riski büyük oranda azaldı. Tarımsal ürünlerin gelişiminde olumlu bir durum oluştu. Verimlilikler arttı. Üretici kuraklık kabusundan kurtuldu ve yüzler gülmeye başladı.

Buğday rekoltesi yükseldi. İthalatla depolar doldurulunca yeni ürünün satışında sorunlar yaşanmaya başlandı. Yani kuraklığa göre yapılan planlar, üreticiye zarar verdi.

Mayıs ayı sonunda ve özellikle Haziran'daki aşırı yağışlar tarım ürünlerinde lokal düzeyde de olsa ciddi zararlar vermeye başladı. Ülkenin hemen her bölgesinde Mayıs-Haziran dönemindeki sağanak yağışlar, dolu yağışı bir felakete dönüştü. Birçok kent merkezinde sele neden oldu. Sellerden yaşamını yitiren vatandaşlarımız oldu.

Tarım alanları da çok ciddi zarar gördü. İklim değişikliği, iklim krizi olarak adlandırılan bu değişim soframızdaki gıdaları olumsuz etkilemeye başladı. Öyle görünüyor ki, kuraklık, aşırı yağış, don, dolu ve diğer doğal felaketler bundan sonra daha sık yaşanacak. Klasik mevsim kavramı değişecek. Tarım ürünlerinde ekim, hasat dönemleri değişecek.

Hava-su dengesi büyük oranda bozuldu

Konya Ovası'nı çok yakından takip eden, sahada üreticilerle birlikte yaşanan sorunlara çözüm üretmek için çaba gösteren Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman Soylu, bu dönemdeki aşırı yağışların lokal düzeyde tarım ürünlerine zarar verdiğini, yağışların bazı olumlu yönleri de olduğunu söylüyor.

Hava su dengesinin bozulduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Süleyman Soylu, telefon görüşmemizde bu dönemdeki lokal yağışların etkileri hakkında şunları söyledi: "Lokal yağışlar devam ediyor. Tabi bazı bölgelerde sele neden olan yağışlar bazı bölgelerde

dolu şeklinde olunca tarım ürünlerine de zararı oluyor. Diğer taraftan da yeraltı sularının beslenmesi açısından da olumlu olarak değerlendirilebilir.

Genel olarak bitki havasızlıkta hoşlanmıyor. Hava - su dengesinin iyi korunması gerekiyor. Hava - su dengesi olmadığı zaman, yani sürekli yağış yağınca ve güneş olmayınca köklerde çürüme meydana geliyor. Kök çürüyünce üst tarafta bitki gelişmesi pek mümkün olmuyor.

Yağış çok olunca çiftçi tarlaya giremiyor. Çapa, zararlı otlarla mücadele, gübreleme gibi bazı kültürel işler yapılması gereken dönemde yapılamıyor.

Türkiye'nin en az yağış alan merkezlerden birisi olan Konya Karapınar'da ilk kez aşırı yağış nedeniyle eğimli tarlalardan motorlarla su tahliyesi yapıldığına tanık olduk."

Hangi ürün nasıl etkiledi?

Prof. Dr. Süleyman Soylu'nun verdiği bilgilere göre Konya Ovası'nda ürün bazındaki etkilenmeler şöyle:

Buğday: Şiddetli yağışlar ürünün yatmasına neden oluyor. Üreticilerin pek istemediği, hasat açısından da sorun yaratan bir durum. Yağışlar şiddetli değil normal olsa yararı olabilir. Başaktaki danelerin daha çok doldurması, güçlenmesi olur. Böyle durumlarda hasat biraz gecikse de ürüne yararlı olabilir. Bu sene yağışların geç tarihte olması özellikle sıcaklık yeterli olmayınca bu kez pas hastalığı riski ortaya çıktı. Pas hastalığına karşı üreticiler koruyucu ilaçlama yapıyor. Bu sene en az bir kez, bazı çiftçiler 2 kez ilaç atmak durumunda kaldı. Bu da tabii ki maliyetleri arttırıyor.

Birçok çiftçimiz bir yıl emek verdiği ürünlerinin bu şekilde yağışlarla zarar görmesi nedeniyle sıkıntı yaşıyor. Buğday arpa gibi ürünlerde özellikle hasat öncesi bu yağışlardan sonra erken biçildiğinde nem oranı yüksek olur. Yüksek nem, hem kalite açısından soruna neden olur hem de Toprak Mahsulleri Ofisi ürün alırken bu nem oranına dikkat ediyor.

Yonca ve diğer yem bitkileri: Konya Ovası'nda aşırı yağışların en çok olumsuz etkilediği ürünlerden birisi yonca. Ova'da biçilemeyen çok sayıda yonca tarlası tamamen çiçeklendi.Yağışların kesilmesi ve havaların ısınması ile bugünlerde biçilecek fakat gerek bitki performansı gerekse biçim sayısı düşecek.

Normal olarak 15-20 Mayıs gibi yoncada ilk biçim yapılır, kurutulurdu. Bu sene yağışlar nedeniyle bazı üreticiler henüz yoncayı hiç biçemedi. Biçmeyince, yağışlar nedeniyle yonca çiçeklendi. Yoğun çiçeklenme ile ürünün kalitesi düşer. Protein değeri azalır. Sonraki biçimler de olumsuz etkilenir. Olanağı olanlar yaş olarak biçip silaj gibi kurutmadan paketliyor.

Hayvancılık yapanlar yine buğday, Macar fiği gibi ürünleri karışık eker. Biçtikten sonra da yerine silajlık mısır ekilir. Biçim yapılamayınca tabii yerine silajlık mısır ekilemedi. Şimdiye kadar ekimin tamamlanıp ürünlerin çıkması gerekiyordu. Biçilemediği için silajlık mısır da ekilemedi. Çiçeklenme nedeniyle kalite kaybı yoncada fiyatların gevşemesine yani düşmesine neden oldu.

Yonca ve Macar fiği üreticileri yağışlardan dolayı biçip kurutup balya yapamadıkları ürünleri ancak paket silaj yaparak kurtarabildiler. Bir kısım üreticinin biçtikleri ürün ise maalesef yağmurdan çürüdü.

Nohut: Bölgenin önemli ürünlerinden biri nohut. Yağışlar nohuda da zarar veriyor. Nohut Antraknozu dediğimiz mantari hastalıklar ortaya çıkıyor. Hastalıkla mücadelenin bir maliyeti var. Daha çok kıraç alanlarda ekilen nohutta yağışlar nedeniyle hasat gecikti.

Kanola, ayçiçeği: Yağışların en iyi geldiği ürünlerden birisi kanola. Ayrıca, ayçiçeği için de dönemsel olarak bu yağışların iyi geldiği söylenebilir.

Sebze: Aşırı yağışlar domates ve biber başta olmak üzere ekilen fidelere zarar veriyor. Bitki gelişimini olumsuz etkiliyor. Bitki gelişimi olumsuz etkileniyor.

Özetle, ülkenin hemen her bölgesinde aşırı yağış, sel ve dolu birçok ürüne zarar verdi. Kuraklık beklerken aşırı yağış ve dolunun zarar vermesi iklim krizini ciddiye almak gerektiğinin en somut göstergesi. Sadece Konya Ovası'ndaki tablodan bile çıkarılacak çok ders var. Prof. Dr. Süleyman Soylu'nun da dikkat çektiği gibi yağışların zararı var, ama bazı yararları da var. Yer altı sularının beslenmesi, yağlı tohum bitkilerinin gelişmesine olumlu katkıları ve meralarda ot veriminin artması avantaj olarak görülüyor. Bu yıl yaşananlara bakılırsa klasik mevsim ve yağış dönemlerinin değiştiğini ve daha çok değişeceğini söyleyebiliriz. Uzmanlar önümüzdeki Temmuz, Ağustos'ta da olumsuz hava koşullarının olabileceği konusunda uyarıyor.

Salihli'de kiraz, kayısı ve üzüm zarar gördü

Salihli Ziraat Odası Başkanı Cem Yalvaç, yağışlardan Salihli kirazının, kayısı ve diğer ürünlerin olumsuz etkilendiğini belirterek uğradıkları zararı şöyle anlattı: "Bizde özellikle kiraz, kayısı ciddi zarar gördü. Önce don zararı ile karşı karşıya kaldık. Sonra aşırı yağışlardan dolayı kayısı çiçekleri döküldü. Kendi kayısı bahçelerimden geçen sene 160 ton ürün almıştım. Bu yıl 50 tonu ancak yakalayabildik. Yağışlar kirazda çatlamalara neden oldu. Bağlarda yine küllenme hastalıkları oluştu. Tabi daha çok ilaç kullanınca maliyetlerimiz artıyor. Buğdayda zarar gördü, hasat gecikti. Birçok üründe fiyatlara yansımaya baktığımızda ürün az olmasına rağmen fiyatlar da düştü. Geçen sene 22 - 23 liraya sattığımız kayısıyı bu sene 10 liradan ancak satabiliyoruz. Çiftçiler olarak bu yönüyle de zarar gördük. "

21.06.2023

Gelin bugün ağaçlarla oyalanmayıp ormana bakalım!

Alaattin AKTAŞ

21 Haziran 2023 Çarşamba

Sık sık verdiğim bir örnek var. Futbolla ilgilenenler de gayet iyi bilir. Bir maçta futbolcular arasında itiş kakış yaşıyorsa hakem tüm oyuncuları görebileceği şekilde biraz uzaklaşır. Futbolculara çok yaklaşıp, hele hele aralarına girerse yanında ya da arkasında olan biteni gözden geçirir çünkü. Hakem futbolcular arasındaki hareketleri biraz uzaktan izleyip artık kart mı gösterir, uyarıyla mı yetinir, ona göre karar verir.

Yani amaç ağaçların arasında kalıp ormanı gözden kaçırmamaktır.

Ama günlük hayatı böylesine basit bir kuralla götürmek mümkün olmuyor. Dalıveriyoruz günlük koşuşturmaya; ne gün ne olacak, yanıt bulmaya çalışıyoruz. Üstelik öylesine çabuk öğütüyoruz ki gündemi...

Bakın bir ay önce seçim sonuçlanmamıştı bile. Türkiye'nin bir numaralı gündem maddesi buydu. Sanki üstünden çok zaman geçmiş gibi değil mi...

Seçim sonuçlandı, bazı muhalefet partilerinde kazan kaynamaya başladı, ekonomide yönetim ve anlayış büyük ölçüde değişti, para politikasında U dönüşü gündeme geldi. Başladık faiz ne kadar artırılabilecek, diye tartışmaya. Aylarca adeta papatya falı açıldı Mehmet Şimşek göreve geliyor-gelmiyor diye. Ardından Merkez Bankası Başkanı değişti ve bir ay önce çoğumuzun adını bile duymadığı bir isim başkanlık koltuğuna oturdu.

Son birkaç günü asgari ücret ne olacak sorusuna yanıt bulmaya çalışarak geçirdik. O da belli oldu. Şimdi sırada memur ve emekliye yılın ikinci yarısında verilecek zammın oranı var.

Bütün bunlar; yönetimde kimin olacağı, nasıl bir ekonomi politikası uygulanacağı, zam oranlarının hangi düzeyde belirleneceği özünde yaşam kalitemizi etkilemeye dönük adımlar. Amaç tek; daha refah içinde, daha huzur dolu bir yaşam sürebilmek.

Peki bunu ne ölçüde sağlayabiliyoruz? Gelin itişip kakışan futbolculardan uzaklaşan hakem gibi yapalım, tek tek gelişmelere bakmak yerine nasıl yaşadığımızı, Dünya’da değilse bile Avrupa’da hangi konumda olduğumuzu ortaya koyan çok temel bir veriye odaklanalım. Yani büyük fotoğrafa bakalım.

Avrupalı 100, biz ise 70’i hiç geçemedik

TÜİK, Avrupa Birliği İstatistik Ofisi-Eurostat hesaplamaları doğrultusunda oluşturulan satınalma gücü paritesinin 2022 yılına ilişkin geçici sonuçlarını açıkladı.

Bu sonuçlarla birlikte Avrupa ülkeleri nerede, biz neredeyiz; bir kez daha görmüş olduk.

Satınalma gücü paritesine göre kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla endeksi AB üyesi 27 ülke için her zaman olduğu gibi 100 kabul ediliyor. Tabii ki önemli olan AB ortalamasına göre bizim yerimiz...

TÜİK’in dünkü açıklamasından öğreniyoruz ki AB ortalaması 100 olan endeks, Türkiye için 69 düzeyinde.

Avrupalı bir anlamda 100 birim harcama gücüne sahipken, bizim gücümüz 31 birim daha eksik ve 69.

Ama bir gerçeğe de vurgu yapalım. Geçen yılın geçici sonuçlarına göre 69 olan harcama gücümüz, önceki yılların bir miktar üstünde. 2022 öncesindeki beş yıla bakalım...

Satınalma gücü paritesine göre GSYH endeksi 2017’de 67, 2018’de 64, 2019’da 59, 2020’de 62, 2021’de 63 düzeyinde bulunuyordu.

Dolayısıyla 2022’nin 69’luk endeksi son yılların en yükseği; ancak ne var ki 60’larda gezinmenin ötesine geçemiyoruz.

Avrupa’da neler var neler!

Karşılaştırma yapılabilmesi için AB ülkelerinin yanı sıra üç Avrupa Serbest Ticaret Birliği-EFTA üyesi İsviçre, İzlanda ve Norveç ile aday ülkeler olarak Türkiye, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Arnavutluk, bir de potansiyel aday ülke olarak Borsa-Hersek’in durumu da açıklandı.

Tam listeye bakınca hani bizi kıskanmaktan bir haller olan ülkeler var ya, bunların başında da Almanya geliyor ya, gözümüz bu ülkenin endeksine kaydı. Almanya’nın endeksi 117, yani bizim endeksimizden yüzde 70 daha yukarıda...

Aslında Almanların "**Bize gıpta ile bakıyorlar**" dediği ülkeler de yok değil! Hani nedense hep daha iyi durumdakiler gıpta ediyor ya...

21.06.2023

Örneğin Lüksemburg, endeksi 261.

Örneğin İrlanda, endeksi 233.

Örneğin Norveç, endeksi 212.

Herhalde Almanlar da bu ülkelere bakıp bakıp “**Bunlar bizi kıskanıyor**” diyordur, sahi diyor mudur; yoksa kıskanıldığını hissetmek yalnızca bize mahsus bir saplantı mı?

En diptekiler

Türkiye 2022 için 69 olarak ölçülen endeksle Yunanistan’ı geride bıraktı.

Yunanistan’ın endeksi 68 düzeyinde.

Avrupa’nın satınalma gücü paritesine göre kişi başına GSYH endeksi en düşük ülkeleri ise Arnavutluk (34), Bosna-Hersek (35), Kuzey Makedonya (42), Sırbistan (44) ve Karadağ (50).

Satın alma gücünde AB ile makas daraldı

Naki BAKIR

21 Haziran 2023 Çarşamba

Satın Alma Gücü Paritesine göre kişi başına GSYH endeksinde 27 AB ülkesi ortalaması 100 kabul edilirse, Türkiye'nin değeri 2022'de 6 puan artarak 69 oldu. SGP'ye göre kişi başı gelirden Türkiye, Avrupa bölgesindeki 36 ülke içinde 2 basamak yükselerek 28'inci oldu.

Satın alma gücü paritesine göre kişi başına milli gelirden Türkiye, AB-27 ortalaması arasındaki marj yüzde 31'e gerilerken, Avrupa bölgesindeki 36 ülkenin en varlıklı Lüksemburg ile arasındaki fark da 3,8 kata indi.

SGP'ye göre K. B. GSYH Endeksi (AB27=100)			
	2020	2021	2022
Lüksemburg	261	268	261
Almanya	123	120	117
Danimarka	133	133	137
Hollanda	130	130	129
Avusturya	125	123	125
Belçika	119	120	120
Finlandiya	114	112	109
İsviçre	122	123	120
Fransa	104	104	102
Euro Bölgesi 20	105	105	104
İtalya	94	95	96
Güney Kıbrıs	90	91	92
Litvanya	88	89	89
İrlanda	205	219	233
İspanya	83	83	85
Portekiz	76	75	77
Çekya	93	92	91
Polonya	76	77	80
Slovenya	89	90	92
Malta	97	100	102
Romanya	73	74	77
Estonya	86	89	87
Yunanistan	62	64	68
Slovakya	72	69	68
Letonya	72	72	74
Macaristan	75	75	77
Hırvatistan	65	70	73
Bulgaristan	55	57	59
Norveç	142	167	212
İsviçre	154	155	154
İzlanda	119	119	128
Türkiye	61	63	69
Karadağ	45	48	50
Sırbistan	43	44	44
Kuzey Makedonya	38	42	42
Arnavutluk	31	32	34
Bosna-Hersek	33	33	35

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK); Eurostat ve OECD iş birliğiyle yürütülen satın alma gücü paritesi çalışmaları temelinde, Avrupa bölgesindeki 36 ülkeye ilişkin kişi başına

gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) hacim endekslerine ilişkin 2022 yılı geçici sonuçlarını açıkladı.

Karşılaştırmalarda; 27 AB üyesi ülke, 3 Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkesi (İsviçre, İzlanda ve Norveç), 5 aday ülke (Türkiye, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Arnavutluk) ve 1 potansiyel aday ülke (Bosna-Hersek) olmak üzere toplamda 36 ülke kapsandı.

Türkiye’de gelir AB’nin yüzde 69’u

AB üyesi 27 ülkenin SGP’ye göre ortalama kişi başı milli geliri 100 kabul edildiğinde Türkiye’ninki 69 olarak gerçekleşti. Buna göre Türkiye’nin satın alma gücü, AB27 ortalamasının yüzde 31 altında kaldı.

Ancak Türkiye’nin karşılaştırmalı olarak satın alma gücü endeksi önceki yıla göre 6 puan yükseldi. AB27 100 kabul edildiğinde Türkiye’nin endeks değeri 2020 yılında 61 ve 2021 yılında 63 düzeyinde gerçekleşmişti. Gelir düzeyine göre karşılaştırmada 2022’de, 36 ülke arasında Slovakya ve Yunanistan’ı geçen Türkiye, önceki yıla göre 2 basamak çıkarak 28’inci sıraya yükseldi.

Diğerleri Bulgaristan, Karadağ, Sırbistan, Kuzey Makedonya, Bosna Herkes ve Arnavutluk olmak üzere 36 ülke içinde SGP’ye göre gelir düzeyi Türkiye’den daha düşük ülke sayısı 8’e çıktı. 1 Lüksemburglu 4 Türk’e bedel SGP’ye göre kişi başına GSYH endeksi en yüksek ülke, 261 ile Lüksemburg, en düşük ülke ise 34 ile Arnavutluk oldu.

Buna göre kişi başına GSYH endeksinde Lüksemburg AB ortalamasının yüzde 161 üzerinde, Arnavutluk ise yüzde 66 altında değere sahip oldu. 27 üye ülke arasında gelir düzeyi görece düşük olanlar ortalamayı aşağı çekerken, Lüksemburg başta eski üye kıta Avrupası ülkeleri ile Türkiye arasındaki gelir farkı makası açıklığını korudu.

Satın alma gücüne göre kişi başı gelirden Lüksemburg Türkiye’nin 3,8, İrlanda 3,4, Norveç 3,1, İsviçre 2,2, Danimarka 2,1 katı düzeyinde. Türkiye’de SGP’ye göre kişi başı milli gelir, 36 ülke içinde gelir düzeyi en düşük olan Arnavutluk’un ise yaklaşık iki katı düzeyinde bulunuyor.

Türkiye AB’ye göre çok ucuz

Türkiye’nin fiili bireysel tüketim ile ilgili fiyat düzeyi endeksi ise 2022 yılı geçici sonuçlarına göre 36 oldu. Bu değer, AB ülkeleri genelinde 100 Euro karşılığı satın alınan aynı mal ve hizmet sepetinin Türkiye’de 36 Euro karşılığı Türk Lirası ile satın alınabileceğini gösterdi. Fiyat düzeyi endeksi, ülkelerin ulusal para birimlerinin karşılaştırmalı olarak döviz kuruna göre alım gücünün göstergesi. Bir ülkenin fiyat düzeyi endeksi, 100’den büyük ise bu ülke karşılaştırıldığı ülke grubu ortalamasına

göre “pahalı”, 100’den küçük ise bu ülke karşılaştırıldığı ülke grubu ortalamasına göre “ucuz” olarak ifade ediliyor.

Türk’ün tüketimi, Avrupalının %80’i kadar

Kişi başına fiili bireysel tüketim düzeyi 27 AB ülkesi ortalaması 100 kabul edildiğinde, Türkiye için 80 olarak ölçüldü. Buna göre Türkiye’de kişi başına fiili bireysel tüketim AB27 ortalamasının yüzde 20 altında kaldı. Karşılaştırmalarda yer alan 36 ülke arasında kişi başına fiili bireysel tüketim değeri en yüksek ülke 138 ile Lüksemburg, en düşük ülke ise 40 ile Arnavutluk oldu.

Gelişmişlik düzeylerinin karşılaştırılmasında kişi başına GSYH temel alınırken, tüketicilerin görece refah düzeylerinin karşılaştırılmasında kişi başına fiili bireysel tüketim endeksleri daha uygun bir gösterge olarak kabul ediliyor. Ancak fiili bireysel tüketim, tüketicilerin satın aldığı mal ve hizmetlere ek olarak devlet veya kâr amacı olmayan kuruluşlar tarafından sağlanan (eğitim, sağlık vb.) hizmetleri de kapsıyor. Bu da Türkiye’nin endeks değerini yükseltiyor.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan, 2024 için hedef gösterdi

Muhalefet seçim tartışması, koltuk kavgası ve kurultay hesaplaşması ile uğraşırken Cumhurbaşkanı Erdoğan yerel seçimler için çalışmalara başladı.

Erdoğan, cumhurbaşkanlığı seçimini kazandığı 28 Mayıs gecesi Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin önüne toplanan partililere, yerel seçimleri hedef olarak göstermişti.

İSTANBUL VE ANKARA'YI KAZANABİLİRİZ

Erdoğan, seçim değerlendirmesinin yapıldığı AK Parti MKYK toplantısında 2024 yerel seçimleri için çalışmalara başlanması talimatını veriyor. "Bizim için tek gündem seçim. 2024'teki yerel seçimlere çok güçlü bir şekilde hazırlanmamız lazım. Muhalefetin birbirine düştüğü bir dönemde Ankara ve İstanbul için umutluyum. İstanbul ve Ankara, belediye meclislerinde çoğunlukta olduğumuz yerler. Demek ki buralar alınabilir" diyor.

KURBAN BAYRAMI'NDA SAHADA

Erdoğan seçim çalışmalarına 9 günlük Kurban Bayramı tatilinde başlanılmasını istiyor. "Kurban Bayramı ve yaz ayları dahil yerel seçimlere çalışacağız. Teşkilatlarımız, milletvekillerimiz, ana kademede görev yapan arkadaşlarımız Kurban Bayramı dahil sahada olmalı. Çalınmadık kapı bırakmamalıyız. Seçimlere çalışmalara şimdiden başlamalıyız" diye konuşuyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 'Hemen çalışmalara başlayın' talimatını verdi ya AK Parti'de hemen Genel Merkez, iller ve ilçeler bazında planlama yapılıp sahaya çıkılır.

PARTİDE DEĞİŞİM

CHP'de değişim talebi ve değişimi engelleme adına müthiş bir gerilim yaşanıyor ama Erdoğan, partisini adım adım değiştirip yeniliyor.

Seçimlerde milletvekillerinin yüzde 65'ini değiştirdi. İki bakan dışında Kabine'nin tümünü yeniledi. şimdi sıra geldi parti kademelerinin değişimine. AK parti eylül ya da ekim ayında olağanüstü kurultaya gidiyor. Erdoğan'ın kurultayda parti kadrolarını yenilemesi bekleniyor. Böylece yerel seçimlere yeni bir g ve yeni bir heyecanla girilecek.

KILIçDAROğLU'NDAN İMAMOğLU VE AKşENER'E MESAJ

Kılıçdaroğlu'nu izlemek bazen eğlenceli oluyor bazen de çok çekilmez buluyorum. Cumhurbaşkanı adayı olarak girdiği seçimleri kaybetmiş, partisinin milletvekili sayısı düşmüş, CHP kurultay sürecine girmiş, Ekrem İmamoğlu gerekirse genel başkan da değişmeli diye bayrak açmış. Bu durumda ne yaparsınız? Kılıçdaroğlu ne diyecek diye beklersiniz.

BEKA SORUNU

CHP grubunu bu maksatla izledim. Çok uzatmayayım. Çünkü yerim dar, yazacak kulis çok. Kılıçdaroğlu, seçimlerden hiçbir ders çıkarmamış. Seçim hezimetinin hesabını vermek ve CHP'deki isyanı bastırmak yerine Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef aldı. Seçimden zaferle çıkan Erdoğan'ı beka sorunu olarak ilan etti. Kandil'le işbirliği yapan sen, Irak-Suriye tezkeresine hayır diyen sen, Libya tezkeresine karşı çıkan sen, Selo'ya özgürlük vaat eden sen, İHA'lardan, SİHA'lardan hesap soracağını söyleyen sen ama teröre diz ktren Erdoğan beka sorunu olsun öyle mi? Buna kim inanır? Bu ülkenin bir beka sorunu yok ama CHP'nin bir Kılıçdaroğlu sorunu var.

Kılıçdaroğlu kürsüye çıkmadan bir saat önce Ekrem İmamoğlu yine değişim talebini dile getirmişti. O nedenle Kılıçdaroğlu'nun ne diyeceği merak ediliyordu. CHP Lideri o konuya hiç değinmedi. Yok saydı.

AK PARTİ'NİN SEÇİM SLOGANI

Sanki Ekrem İmamoğlu değişim talebiyle ortaya çıkmamış, CHP'de kurultay süreci başlamamış. Kılıçdaroğlu şu sıralar, AK Parti'nin, "Durmak yok yola devam" diyen sloganına sarılmış durumda.

"Değil 6'lı Masa, Türkiye'nin aydınlığa çıkması için gerekirse 16'lı masa kuracağım" dedi.

GİTMİYORUM RESTİ

Kılıçdaroğlu böylece Ekrem İmamoğlu'na gitmiyorum buradayım mesajını verdi, hem de Meral Akşener'e vazgeçilmez değilsin 6'lı Masa olmazsa 16'lı masa kurarım diye rest çekti.

KILIçDAROğLU, ZDAğ GöRüşMESİ KİME MESAJDI

Seçimlerin üzerinden 22 gün geçmiş, mit zdağ Kılıçdaroğlu’na iadeyi ziyarette bulunuyor. Hem de CHP’de yerler kaygan esprisini yapıyor. Peki düğün değil bayram değil eniştem beni niye öptü misali mit zdağ bu ziyareti niye yaptı?

Ümit zdağ bir strateji hocasıdır. Kılıçdaroğlu da ondan az değil. Seçim kazanmayı bilmiyorlar ama bu tür ayak oyunlarında ustalar.

AKŐENER’E MESAJ

Hafta sonu İYİ Parti’nin kurultayı var. Meral Akőener’in CHP’ye rest çekmesi bekleniyor. Kılıçdaroğlu, mit zdağ ile görüşerek Meral Akőener’e, “Sana mahkm değilim. Sen olmazsan mit zdağ ile yola devam ederim” mesajını veriyor. Akőener bu mesajı alıp gereğini yerine getirecek mi orasını bilmiyorum. Ama bildiğim bir şey varsa buna blöf siyaseti denildiği.

AKŐENER KRİTİK AÇIKLAMA YAPACAK

İYİ Parti siyasi hayatının en kritik kongrelerinden birini yapacak. Meral Akőener’in alternatifi yoktur. Zaten bu süreçte olmaması da gerekiyor. Çünkü İYİ Parti lider partisi. O partinin lideri de Meral Akőener. Millet İttifakı’nın seçim başarısızlığı nedeniyle Meral Akőener’in ne diyeceği, hangi mesajları vereceği önem kazandı.

İYİ Parti’de CHP ile yapılan ittifakın partiye zarar verdiği görüşü hkim. Seçimlerde HDP ile birlikte aynı adayı desteklemenin partiye olumsuz yansıdığı, Kılıçdaroğlu’nun adaylığının ise seçimlerin kaybedilmesine neden olduğu düşünülüyor.

MİLLET İTTİFAKI BİTTİ

Seçimlerin hemen ardından İYİ Parti’nin etkili isimlerinden Uğur Poyraz, Millet İttifakı’nın bittiğini açıklamıştı. Meral Akőener’in ise bunun daha ileri bir noktaya taşıyacağı söyleniyor. Akőener’in CHP ile birlikte yol yürümeyeceğini ilan etmesi bekleniyor. Akőener’in, partinin yetkili kurullarıyla yaptığı toplantıda, “CHP ile yol yürümek isteyen benimle beraber olamaz” dediği söyleniyor.

CHP İLE İTTİFAK BİTTİ

İYİ Parti’de CHP ile yapılan ittifakın ve 6’lı Masa’nın üstüne HDP-Kandil gölgesinin düşmesinin partiye zarar verdiği görüşü hkim. Akőener bunun gereğini yerine getirecek. Hem İYİ Parti’nin artık kendi yolunda yürüyeceğini ilan edeceği hem de CHP ile ittifakın sona erdiğini açıklayacağı söyleniyor.

YEREL SEÇİMLERE ETKİSİ NE OLUR

CHP, 11 büyükşehir belediyesini tek başına kazanmadı. İYİ Parti ve HDP desteği ile kazandı. HDP’nin yüzde 8 İYİ Parti’nin yüzde 10 oyu var. Ayrıca bu partiler İstanbul’da Türkiye ortalamasının üstünde.

Eğer CHP yerel seçimlere bu tartışmaların gölgesinde girer, HDP ve İYİ Parti ile ittifak kuramazsa İstanbul ve Ankara'yı kaybedebilir.

Çünkü Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın kişisel bir ağırlıkları vardı. Bu seçimler onu da sildi. Ayrıca muhalif seçmen büyük bir moral bozukluğu yaşıyor. Yeni bir heyecan yaratılamazsa yerel seçimlerde motivasyon kaybına neden olacak. Moral üstünlüğü ise seçimleri kazanan Cumhur İttifakı'nda.

Kılıçdaroğlu bu kez gerçekten zor durumda. Eğer yerel seçimleri de kaybederse onu kimse CHP'nin başında tutamaz.

Esfender KORKMAZ

CHP'nin yol haritası nasıl olmalıdır (II)

Dün bu köşede, CHP'nin ekonomik ve sosyal kalkınma hedefi olmalı ve bu hedefin ilk ayağı *“devlet-piyasa optimum dengesinin kurulması olmalıdır”* diye yazmıştım.

Ayrıca devletin tarım sektörüne girmesi gerekiyor. Et Balık Kurumu gibi, üreticiyi ve tüketiciyi istismar etmeyen yeni kurumlar, gıda fiyatlarında doğrudan kontrol sağlar.

Dünyada **“organik tarım olarak yeni bir altın yumurtlayan tavuk”** fırsatı doğmuştur. Tarımda dönüşüm programı yaparak, bu fırsatı değerlendirebiliriz.

Devletin organik tarım ve hayvan üretme çiftlikleri kurarak, öncülük edecek, tohum ve damızlık hayvan temin etmesi gerekir.

Tarımda yarı kamusal yetkide üretici birlikleri kurulmalıdır.

Organik ürünlere daha yüksek maddi destek verilmelidir. İl tarım müdürlükleri ve ziraat odaları, organik tarım ve hayvancılık desteklerinde müşterek denetim yapmalıdır.

Aynı tür tarım ve hayvancılığa uygun olan iller arasında tarım bölgeleri kurulmalı. Bu bölgelerde yarı kamusal nitelikte **“devlet organik tarım ve hayvancılık ürünleri organize sanayi bölgeleri ve üretim tesisleri”** tesis edilmelidir.

Bu tesislerde çalışanların ücret ve maaşlarının beşte biri kesilerek yerine tesisin hisse senedi verilmeli ve aynı şekilde ürünü teslim eden üreticiye de ürün bedelinin beşte biri kesilerek yerine hisse senedi verilmelidir. Zaman içinde tesis, üretici ve çalışanların malı olacaktır. Ancak devlet altın hisseye sahip olacak organize ve yönetimde söz sahibi olmalıdır.

Tarımda kooperatifleşme teşvik edilmelidir. Kooperatife dâhil üretici, aynı zamanda isterse üretimde ve hasatta işçi olarak çalışmalıdır.

Genelde tarımsal destekler, GSYH'nın en az yüzde ikisi kadar olmalıdır.

2. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın ikinci ayağı, planlama yapmaktır.

Türkiye’de piyasada rekabetin sağlanması, haksız rekabetin, kırılganlığın ve siyasi popülizmin önlenmesi açısından **Makro Planlama** yapmak gerekir. Yaşamakta olduğumuz kronik yapısal sorunlar, fiyat istikrarı, kur istikrarı, işsizlik, düşük verimlilik gibi sorunlar da bir plan içinde orta ve uzun zamanda çözülür.

Yine yapısal sorun olarak; Planlama ile sermaye piyasası ve reel ekonomi arasında, finans sektörü ile reel sektör arasında koordinasyon ve denge sağlanır. Spekülatif piyasalar önlenmiş olur.

Planlama, gerek özel tasarrufların ve gerekse kamu kaynaklarının önceden hangi alanlara tahsis edileceğini düzenler. Kamu kaynakları yasayla, özel tasarruflar teşviklerle yönlendirilir. Bu yolla siyasilerin kamu kaynaklarını popülizm için kullanması önlenmiş olur.

Türkiye’nin en öncelikli sorunu, cari açık sorunudur. Cari açığın bir nedeni üretimin ithal girdiye bağımlı olmasıdır. Bu nedenle yüksek düzeyde ithal girdi kullanan sektörlerde, ithal ikamesini planlamak gerekir. Bunun için de

genel olarak üretimde ve ihracat malı üretiminde ham madde ve ara malı ithalatını düşürmek için,

* Yatırım ve güven ortamı oluşturmak;

* Devletin geçici olarak piyasaya girmesi;

* İthalata ikame edilebilir kalitede ve vasıfta, ham madde üretimi ve ara malı üretimine yüksek teşvikler verilmesi, gerekir.

Yerli ve yabancı sermayenin yarını görüp, yatırım yapması için siyasi iktidarların gününbirlik kararlarını ve popülizmi önlemek gerekir. Bunun içinde planlar siyasi iktidarı ve hükûmeti bağlayıcı olmalıdır.

Türkiye 1933 devletçilik döneminde ve birinci beş yıllık sanayi planı ile hem yüksek büyüme sağladı, hem birçok fabrika yaptı, hem de millîleştirme yaptı. Bugün şartlar değişti ve bugünkü şartlara göre devleti yeniden devreye sokmak ve kalkınma planı yapmak gerekir.